

EUROOPA KOHTU OTSUS

26. veebruar 1976*

[...]

Kohtuasjas 65/75,

mille esemeks on Euroopa Kohtule EMÜ asutamislepingu artikli 177 alusel Padova Pretore poolt esitatud taotlus, millega soovitakse saada nimetatud kohtus algatatud kriminaalasjas järgmise poole vastu:

Riccardo Tasca,

eelotsust EMÜ asutamislepingu artikli 30 ja nõukogu 18. detsembri 1967. aasta määruse nr 1009/67/EMÜ (suhkruturu ühise korralduse kohta) (EÜT 1967, lk 1), eelkõige selle artikli 35, tõlgendamise kohta,

EUROOPA KOHUS,

koosseisus: president R. Lecourt, koja esimees H. Kutscher, kohtunikud A. M. Donner, J. Mertens de Wilmars, M. Sørensen, Lord Mackenzie Stuart ja A. O'Keefe,

kohtujurist: G. Reischl,

kohtusekretär: A. Van Houtte,

on teinud järgmise

otsuse

[...]

1. 11. juuli 1975. aasta määrusega, mis saabus Euroopa Kohtu kantseleisse 22. juulil, esitas Padova Pretore EMÜ asutamislepingu artikli 177 alusel kolm küsimust EMÜ asutamislepingu artikli 30 ja nõukogu 18. detsembri 1967. aasta määruse nr 1009/67/EMÜ (suhkruturu ühise korralduse kohta) (EÜT 1967, lk 1), eelkõige selle artikli 35, sätete tõlgendamise kohta. Need küsimused kerkisid esile kriminaalasjas ettevõtja vastu, keda süüdistati Comitato Interministeriale dei Prezzi (ministeeriumidevahelise hinnakomitee), edaspidi „CIP”, 13. augusti 1974. aasta korralduse nr 39/1974 (Gazzetta Ufficiale nr 214, 16. august 1974) rikkumises seepärast, et ta nõudis nimetatud korralduse kohaselt 25 000 kg peensuhkru müügile kehtestatud maksimaalsest hinnast kõrgemat hinda. Euroopa Kohtu vastus peab võimaldama siseriiklikul kohtul otsustada, kas sätted, mida põhikohtuasja süüdistatav väidetavalt rikkus, on kooskõlas ühenduse eeskirjadega.

* Kohtumenetluse keel: itaalia.

2. Korralduses nr 39/1974 olid nimetatud sellised tegurid, mis moodustavad nii kodumaise kui ka välismaise suhkru maksimaalsed tarbijahinnad, mis on sätestatud CIP-i 28. juuni 1974. aasta korralduses nr 28/1974 (Gazzetta Ufficiale nr 171, 2. juuli 1974) ja need tegurid koosnesid muuhulgas „maksimaalsest tehasehinnast”, „maksimaalsest hulгимüügihinnast” ja „hulgi- ja jaekaubanduse maksimaalsest tasust”. Kohtus toimunud menetluse käigus ilmnis lahkavamus sellises küsimuses, kas nende korralduste alusel tervikuna olid kehtestatud kohustuslikud maksimaalsed hinnad vaid sellise müügi korral, kus vahetu ostja on lõpptarbija, või ka sellise müügi korral, mis on toimunud eelnevates turustusetappides, ja eelkõige müügi korral, mida viivad läbi suhkrukasvatajad. Euroopa Kohtul ei ole õigust seda vaidlust lahendada ning võttes arvesse asjaolu, et siseriikliku kohtu tõstatatud küsimustes ei eristata erinevaid turustusetappe, on kohane tõlgendada neid küsimusi üldises seoses suhkru müügi maksimaalsete hindade kehtestamisega, ükskõik, kas tegemist on müügiga kasvatajate, importijate, hulгимüüjate või jaemüüjate poolt.

Esimene küsimus

3. Esimese küsimusega soovitakse Euroopa Kohtult teada saada, kas suhkrosektori ühises korralduses kehtestatud hinnasüsteem, mida käsitletakse määruses nr 1009/67, välistab selle, et liikmesriik kehtestab ühepoolset maksimaalse müügihinna.

4. Ühise põllumajanduspoliitika raamistikus vastu võetud määruse nr 1009/67 eesmärgiks on kehtestada ühine turukorraldus EMÜ asutamislepingu artikli 40 mõistes. Nagu määruse preambulis on korduvalt rõhutatud, on sellise ühise turukorralduse eesmärgiks luua ühenduse jaoks ühtne suhkruturg, mis allub ühisele haldamisele ja mis põhineb ühtsel hinnasüsteemil.

5. Nagu Euroopa Kohus on juba osutanud (kohtuasi 31/74: Galli, EKL 1975, lk 47) seoses siseriiklike eeskirjadega, mille alusel on muude toodete hinnad tootmis- ja hulгимüügiappides külmutatud „sektorites, mis on hõlmatud ühise turukorraldusega – eriti juhul, kui see korraldus põhineb ühtsel hinnasüsteemil –, ei saa liikmesriigid enam sekkuda ühepoolset vastu võetud siseriiklike õigusnormide kaudu hinnakujundusmehhanismis, mis on kehtestatud ühise korralduse raames”, nii et „siseriiklik süsteem, mis hindade külmutamise teel [...] avaldab sellist toimet, et täiendatakse ühise turukorralduse kontekstis sätestatud hinnakujundust, on vastuolus” ühenduse eeskirjadega. Samas otsuses märgiti, et ühenduse põllumajanduskorralduse õigusnormid, mis hõlmavad tootmis- ja hulгимüügiappidele kohaldatavat hinnasüsteemi „jätavad liikmesriikidele õiguse – ilma, et see kahjustaks asutamislepingu teisi sätteid – võtta kohaseid meetmeid seoses hinnakujundusega jaemüügi- ja tarbimisetappides tingimusel, et need ei ohusta kõnealuse turu ühise korralduse eesmärke või toimimist”. Need kaalutlused, mis esitati sel ajal seoses määrustega nr 120/67 ja 136/66 vastavalt teraviljaturu ning õli- ja rasvaturu ühise korralduse kohta, on samaväärselt kehtivad määruse nr 1009/67 (suhkruturu ühise korralduse kohta) tõlgendamise korral, pidades silmas määrustes nr 120/67 ja 1009/67 kehtestatud vastavate hinnasüsteemide sarnasust.

6. Pidades silmas vastavust ühenduse eeskirjadele hindade kehtestamise kohta riigiasutuste poolt, on maksimaalseid tarbijahindu ja eelnevates turustusetappides kohaldatavaid maksimaalseid hindu keeruline selgelt eristada seetõttu, et ühest küljest

võivad hindu käsitlevad eeskirjad lõpptarbijale müümise etapis mõjutada hinnakujundust eelnevates etappides ja et teisest küljest ei ole hinnad, mis on ühenduse süsteemis suhkrosektorile ette nähtud, need hinnad, mida kohaldatakse konkreetse müügi korral edasimüüjatele, tööstustarbijatele või tarbijatele. Siinkohal tuleb tunnistada, et tegelikult satuvad põllumajandushindade küsimuses siseriiklikud eeskirjad samade turustusetappide kohta nagu ühenduse hinnasüsteemis tavaliselt suuremasse ohtu nimetatud süsteemiga vastuollu minemise osas, kui eeskirjad, mida kohaldatakse üksnes teistes etappides. Seepärast tuleb järeldada, et suhkru müügi maksimaalsete hindade ühepoolne kehtestamine liikmesriigi poolt mis tahes turustusetapis ei ole kooskõlas määrusega nr 1009/67, kui see ohustab selle korralduse eesmärke ja toimimist ning eelkõige selle hinnasüsteemi.

7. Et selgitada siseriiklikule kohtule, kuidas selline mittevastavus võiks esile kerkida, on asjakohane käsitleda seda süsteemi üksikasjalikumalt.

8. Vastavalt määruse nr 1009/67 artikli 2 lõikele 1 „kehtestatakse valge suhkru taotlushind igal aastal sellises ühenduse piirkonnas, kus on suurim ülejääk” – see tähendab, teatavates Põhja-Prantsusmaa departemangudes. Vastavalt artikli 3 lõigetele 1 ja 2 „kehtestatakse valge suhkru sekkumishind igal aastal” nimetatud piirkonnas, kusjuures „teiste piirkondade puhul kehtestatakse tuletatud sekkumishinnad, võttes arvesse piirkondlikke erinevusi ...”. Vastavalt määruse nr 1009/67 artikli 9 lõikele 1 „peavad suhkrut tootvate liikmesriikide määratud sekkumisasutused [...] ostma sisse [...] suhkrut [...], mida neile pakutakse [...], sekkumishinna eest, mis kehtib piirkonnas, kus suhkur ostmise hetkel asub”, kuid artiklis 10 on sätestatud, et reeglina „võivad nad müüa suhkrut üksnes kodumaisel turul hinna eest, mis on kõrgem kui sekkumishind.” Määruse artikli 4 lõigete 1 ja 2 ning artikli 5 lõike 1 sätete kohaselt „kehtestatakse igal aastal igas peedisuhkru tootmise piirkonnas [...] peedi minimaalne hind, [...], kui peedi minimaalset hinda kehtestatakse, siis võetakse kõnealuses piirkonnas arvesse [...] valge suhkru sekkumishinda [...], suhkrutootjad, kes ostavad peeti selle töötlemiseks suhkruks, peavad tasuma suhkrupeedi eest vähemalt minimaalse hinna.”

9. Kõnealuse perioodi jooksul kehtestati Itaalia puhul tuletatud sekkumishind kõrgemal tasemel, kui taotlushind, nii et sellest piisab, et käsitleda siseriikliku kohtu tõstatatud küsimust seoses antud olukorraga.

10. Ühenduse eeskirjade eesmärgiks on tagada võimalikult suurel määral seda, et suhkrutootjad saaksid müügi korral piirkonnas, mille puhul on kehtestatud tuletatud sekkumishind, kasutada tehasehinda, mis on vähemalt võrdne selle hinnaga. Muidu võib tootjatel olla võimatu tasuda peedikasvatajatele minimaalset hinda, mida ühenduse eeskirjad neile tagavad. Niisiis ohustab liikmesriik, mille suhtes on sekkumishind kehtestatud kõrgemal tasemel kui taotlushind, suhkruturgude eesmärke ja toimimist, kui see reguleerib hindasid sellisel viisil, et suhkrutootjate jaoks on nimetatud sekkumishinnaga vähemalt võrdse tehasehinna saavutamine muudetud otseselt või kaudselt keeruliseks. Selline kaudne takistus on olemas siis, kui kõnealune liikmesriik kehtestab tootmisetapis hindasid reguleerimata maksimaalsed müügihinnad hulgi- ja jaemüügi etappides nii madalal tasemel, et kasvatajal on praktiliselt võimatu müüa toodet sekkumishinna eest, sest, kui ta nii teeks, sunniks see hulgi- või jaemüüjaid, kes peavad järgima nimetatud maksimaalset hinda, müüma toodet kahjumiga.

11. Igal juhul on see siseriikliku kohtu otsustada, kas arutluse all olevad maksimaalsed hinnad omavad sellist mõju, et need muutuvad suhkruga seotud ühenduse õigusnormidega vastuolus olevaks, võttes arvesse eeltoodud kaalutlusi.

Teine küsimus

12. Teise küsimusega soovitakse teada saada, kas EMÜ asutamislepingu artikli 30 ja määruse nr 1009/67 artikli 35 alusel, eelkõige aga koguseliste piirangutega samaväärse toimega meetmete kohaldamise keelu alusel ühendusesiseses kaubanduses, on selliste maksimaalsete hindade kehtestamine keelatud, mis kehtivad üksnes ühe liikmesriigi territooriumil.

13. Asutamislepingu artikli 30 alusel on liikmesriikidevahelises kaubanduses keelatud kõik koguseliste piirangutega samaväärse toimega meetmed ja seda keeldu korratakse määruse nr 1009/67 artiklis 35 seoses suhkruturuga. Selle keelu puhul piisab sellest, et kõnealused meetmed moodustavad tõenäoliselt otsese või kaudse, tegeliku või võimaliku liikmesriikidevahelise imporditakistuse. Kuigi kodumaiseid ja importtooteid eristamata kohaldatav maksimaalne hind ise ei kujuta endast koguselise piiranguga samaväärse toimega meetet, võib sellel selline toime siiski olla, kui see on kehtestatud sellisel tasemel, et importtoodete müük muutub kui mitte võimatuks, siis keerulisemaks kui kodumaiste toodete müük. Importtoodetele kohaldatauna kujutab maksimaalne hind seega endast koguselise piiranguga samaväärse toimega meetet eelkõige siis, kui see on kehtestatud nii madalal tasemel, et, võttes arvesse importtoodete üldist olukorda võrrelduna kodumaiste toodete olukorraga, saavad edasimüüjad, kes soovivad importida kõnealust toodet asjaomasesse liikmesriiki, teha seda vaid kahjumiga.

14. See on siseriikliku kohtu otsustada, kas antud juhul on tegemist sellise olukorraga.

Kolmas küsimus

15. Kolmanda küsimusega soovitakse Euroopa Kohtult teada saada, kas määruse nr 1009/67 sätted loovad ühenduse ettevõtjate jaoks üksikisikute õigused, mida siseriiklikud kohtud peavad kaitsma, et muuta maksimaalsete hindade siseriiklik süsteem nende osas mittekohaldatavaks.

16. Vastavalt asutamislepingu artikli 189 teisele lõigule „kohaldatakse määrust üldiselt” ja „see on vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides”. Seetõttu tekib just selle loomuse ja toimimise tõttu ühenduse õiguse allikate süsteemis vahetu mõju ning seepärast saavad pooled selle alusel õigused, mida siseriiklikud kohtud peavad kaitsma. Seega tuleb sellele küsimusele vastata jaatavalt.

Kohtukulud

17. Euroopa Kohtule märkusi esitanud Euroopa Ühenduste Komisjoni, Euroopa Ühenduste Nõukogu ning Ühendkuningriigi ja Itaalia valitsuse kohtukulud ei hüvitata ning et käesolev menetlus on Padova Pretores pooleli oleva süüdistusaja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse nimetatud kohus.

Esitatud põhjendustest lähtudes

EUROOPA KOHUS,

vastates Padova Pretore 11. juuli 1975. aasta määrusega esitatud küsimustele, otsustab:

- 1. Suhkru müügi maksimaalsete hindade ühepoolne kehtestamine liikmesriigi poolt mis tahes turustusetapis ei ole kooskõlas määrusega nr 1009/67, kui see ohustab selle korralduse eesmärke ja toimimist ning eelkõige selle hinnasüsteemi.**
- 2. Importtoodetele kohaldatuna kujutab maksimaalne hind endast koguselise piiranguga samaväärse toimega meetet eelkõige siis, kui see on kehtestatud nii madalal tasemel, et, võttes arvesse importtoodete üldist olukorda võrrelduna kodumaiste toodete olukorraga, saavad edasimüüjad, kes soovivad importida kõnealust toodet asjaomasesse liikmesriiki, teha seda vaid kahjumiga.**
- 3. Siseriikliku kohtu tsiteeritud määruse nr 1009/67 sätetel on vahetu mõju ning seepärast saavad pooled nende alusel õigused, mida siseriiklikud kohtud peavad kaitsma.**

Lecourt Kutscher O'Keeffe

Donner Mertens de Willmars Sørensen Mackenzie Stuart

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 26. veebruaril 1976. aastal Luxembourgis.

Kohtusekretär

President

A. Van Houtte

R. Lecourt